

QR-kod
maqolaning DOI
sahifasini
ochadi

IQTIBOS UCHUN

Joldasbaeva G'ulistan Maxsetbaevna.
Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida
O'zbekistonda investitsion siyosatning
ustuvor yo'nalishlari // «O'zbekiston
olima ayollarining mamlakat
taraqqiyotiga qo'shayotgan hissasi»
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiya materiallari (Nukus, 2026-
yil 9–10-oktyabr). – Nukus, 2026. –
B. 703–706. – DOI: [https://doi.org/
10.66073/ReFocus-Conf/0910137](https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/0910137)

«O'zbekiston olimi ayollarining
mamlakat taraqqiyotiga
qo'shayotgan hissasi»

XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA
NUKUS, 9–10-OKTYABR 2026

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA INVESTITSION SIYOSATNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Joldasbaeva G'ulistan Maxsetbaevna

Assistent o'qituvchi

Berdoq nomidagi Qoraqalpoq Davlat Universiteti

e-mail: zholdasbaevag'ulistan

Annotatsiya: Mazkur tezisda O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida investitsion siyosatning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi. Qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi, suv resurslaridan oqilona foydalanish, ekologik infratuzilma va xususiy kapitalni jalb etish masalalariga e'tibor qaratiladi. Xalqaro moliya institutlari va davlat dasturlari materiallari asosida yashil loyihalarni moliyalashtirishning mavjud mexanizmlari baholanib, hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda investitsiyalarni yo'naltirish va yashil moliya instrumentlarini kengaytirish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, investitsion siyosat, yashil investitsiyalar, qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi, yashil moliya, davlat-xususiy sheriklik, barqaror rivojlanish.

Kirish (adabiyotlar sharhi)

O'zbekiston iqtisodiyotining uzoq muddatli rivojlanishida resurslardan samarali foydalanish, energiya xavfsizligi va ekologik barqarorlikni ta'minlash masalalari tobora muhimlashmoqda. Iqtisodiy o'sishni saqlab qolish bilan birga ishlab chiqarish va infratuzilmaning energiya hamda resurs sig'imini kamaytirish yashil iqtisodiyotga o'tishning muhim shartidir.

2025-yilda “O'zbekiston–2030” strategiyasini “Atrof-muhitni asrash va «yashil iqtisodiyot» yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturida yashil iqtisodiyot tamoyillarini keng joriy qilish, iqtisodiyotni dekarbonizatsiya qilish, iqlim o'zgarishiga moslashish va bunday loyihalarni barqaror moliyalashtirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Hujjatda qayta tiklanuvchi energiya, davlat-xususiy sheriklik, kichik va mikro GESlar hamda energiya tejamkor texnologiyalarga alohida e'tibor qaratilgan [1].

Osiyo taraqqiyot banki O'zbekistonning yashil transformatsiyasida strategik investitsiyalar, xususiy sektorni rivojlantirish va energiya hamda resurs samaradorligini oshirish muhimligini ta'kidlaydi [2]. Jahon banki esa davlat mablag'lari yashil loyihalarga qo'shimcha xususiy kapitalni jalb qilish uchun katalizator bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi [3].

Tadqiqotning maqsadi — O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida investitsion siyosatning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash va yashil loyihalarga xususiy hamda xorijiy kapitalni jalb etish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish. Vazifalar: yashil

investitsiyalarning asosiy yo'nalishlarini aniqlash, moliyalashtirish mexanizmlarini tahlil qilish, xalqaro tajribani o'rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Materiallar va uslublar

Tadqiqotda O'zbekistonning yashil iqtisodiyot va investitsiya siyosatiga oid normativ-huquqiy hujjatlari, xalqaro moliya institutlarining tahliliy materiallari hamda yashil energetika loyihalari haqidagi ochiq ma'lumotlardan foydalanildi. Tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, institutsional tahlil va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Investitsion samaradorlik kapital hajmi bilan bir qatorda energiya tejamkorligi, ekologik natija, bandlik va xususiy kapitalni jalb qilish imkoniyati orqali baholandi.

Natijalar

Yashil investitsiyalar uchun eng katta yo'nalishlardan biri energetikadir. Jahon banki ma'lumotiga ko'ra, O'zbekiston 2030-yilgacha 25 GW qayta tiklanuvchi energiya quvvatlarini joriy etishni ko'zlamoda. 2025-yilda elektr taqsimlash tarmoqlarini modernizatsiya qilish uchun Jahon banki 100 mln dollarlik imtiyozli moliyalashtirishni ma'qulladi, O'zbekistonning qo'shma moliyalashtirishi esa 50 mln dollarni tashkil etadi [4].

Bu holat investitsion siyosatda "ishlab chiqarish quvvati + tarmoq infratuzilmasi" tamoyilini qo'llash zarurligini ko'rsatadi. Quyosh va shamol stansiyalarini qurish bilan birga ularni tarmoqqa ulash, energiya saqlash tizimlari, podstansiyalar va raqamli boshqaruvni ham parallel moliyalashtirish zarur.

2026-yil yanvarida Qashqadaryo viloyatining G'uzor shahrida 300 MW quyosh elektr stansiyasi va 75 MWh batareya tizimini rivojlantirish uchun ADB tomonidan 30 mln dollarlik moliyalashtirish paketi imzolandi [5]. 2026-yil mayida esa Buxoro viloyatidagi 300 MW shamol elektr stansiyasi uchun ADB va ACWA Power tomonidan 116 mln dollarlik moliyalashtirish paketi tuzildi [6]. Bu loyihalar davlat, xalqaro moliya institutlari va xususiy kapital hamkorligining amaliy imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Yashil investitsion siyosatni faqat yirik energetika loyihalari bilan cheklamaslik lozim. Kichik va o'rta biznes uchun quyosh panellari, energiya tejamkor uskunalari, chiqindilarni qayta ishlash, suvni tejovchi texnologiyalar, ekologik transport va yashil qurilish loyihalariga moliyaviy imkoniyatlarni kengaytirish zarur. Jahon banki O'zbekistonda davlat fondlari orqali yashil loyihalarni moliyalashtirish xususiy kapitalni ham jalb qilishi mumkinligini qayd etadi [3].

Yashil kreditlar, yashil obligatsiyalar, kafolatlar, imtiyozli moliyalashtirish va aralash moliyalashtirish instrumentlari investorlarning dastlabki risklarini kamaytirishi mumkin. Ayniqsa yangi texnologiyali loyihalarda davlat tomonidan kafolat va riskni taqsimlash mexanizmlari xususiy investorlar uchun muhim signal bo'ladi.

Hududiy yondashuv ham muhim. Quyosh salohiyati yuqori hududlar, shamol energetikasiga qulay hududlar va irrigatsiya kanallari bo'ylab kichik GESlar uchun investitsiya loyihalarini alohida shakllantirish mumkin. Jahon banki

2025-yildagi kichik gidroelektr loyihalarida mavjud irrigatsiya kanallaridan foydalanish imkoniyatini qayd etgan [7].

Yashil investitsiyalarni baholashda loyiha qiymati va moliyaviy daromadlilik bilan cheklanmasdan, CO₂ emissiyasining kamayishi, energiya va suv tejallishi, yaratilgan ish o'rinlari, mahalliyashtirish darajasi va xususiy kapital ulushini ham hisobga olish maqsadga muvofiq.

Muallif tomonidan yashil loyihalarni saralash uchun “Yashil investitsiya samaradorligi indeksi”ni joriy etish taklif qilinadi. Unda moliyaviy samaradorlik — 30 foiz, energiya va resurs tejamlorligi — 20 foiz, ekologik ta'sir — 20 foiz, xususiy kapitalni jalb qilish — 15 foiz, bandlik va hududiy rivojlanish — 15 foiz ulush bilan baholanishi mumkin. Bu davlat qo'llab-quvvatlashini yuqori iqtisodiy va ekologik natija beradigan loyihalarga yo'naltirish imkonini beradi.

Yashil transformatsiya xususiy sektor uchun yangi bozorlarni ham yaratadi. Energiya auditi, energiya servis kompaniyalari, quyosh uskunalari xizmat ko'rsatish, chiqindilarni qayta ishlash, yashil qurilish materiallari, suv tejovchi texnologiyalar va ekologik logistika yo'nalishlarida kichik biznes uchun yangi imkoniyatlar paydo bo'ladi.

Xulosa va tavsiyalar

Tadqiqot natijalari O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish investitsion siyosatning mazmunini o'zgartirayotganini ko'rsatdi. Qayta tiklanuvchi energiya, elektr tarmoqlarini modernizatsiya qilish, energiya samaradorligi, suv tejash va ekologik infratuzilmaga investitsiyalar iqtisodiy o'sish bilan birga uzoq muddatli resurs xavfsizligini ham ta'minlaydi.

Yashil investitsiyalarni kengaytirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi: yashil loyihalarni davlat investitsiya portfellarida alohida shakllantirish; yashil kredit va obligatsiyalarni kengaytirish; davlat-xususiy sheriklik orqali xususiy kapital risklarini kamaytirish; hududlarning tabiiy-iqtisodiy xususiyatlariga mos loyihalarni tanlash; kichik va o'rta biznesning yashil texnologiyalarga o'tishini rag'batlantirish; loyihalarni moliyaviy natija bilan birga ekologik va ijtimoiy samaradorlik asosida baholash.

Umuman, yashil iqtisodiyotga o'tish O'zbekiston uchun faqat ekologik vazifa emas, balki yangi investitsiya bozorlari, texnologik yangilanish, xususiy kapitalni jalb qilish va hududiy iqtisodiy faollikni oshirish imkoniyatidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 30-yanvardagi PF-16-son Farmoni. “O'zbekiston–2030” strategiyasini “Atrof-muhitni asrash va «yashil iqtisodiyot» yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturi. – <https://gov.uz>
2. Asian Development Bank. Accelerating Private Sector and Green Transformation in Uzbekistan. – Manila, 2025. – <https://www.adb.org>
3. World Bank. Prime Picks for a Green Pivot: Uzbekistan State Funds for Climate Action. – 2025. – <https://www.worldbank.org>
4. World Bank. Uzbekistan to Invest in Modernizing Electricity Distribution Networks with World Bank Support. – 15 May 2025.
5. Asian Development Bank. ADB, Masdar Sign \$30 Million Deal to Boost Solar Energy, BESS Capacity in Uzbekistan. – 15 January 2026.

6. Asian Development Bank. ADB, Acwa Sign \$116 Million Financing to Expand Wind Power, Boost Clean Energy and Resilience in Uzbekistan. – 6 May 2026.

7. World Bank. Uzbekistan to Enhance Energy Production through Hydropower with World Bank Support. – 25 June 2025.